

Michal Lalík

Lalík, M.: Forest health in Banská Bystrica region in 2022. APOL, 2023, vol. 4, no. 2, p. 283–286.

Abstract: The paper presents the health status of forests in the Banská Bystrica Region, Slovakia. Various factors that affect the forests health as well as the distribution of accidental felling by individual county are summarized.

Key words: sanitary felling; bark beetles; pathogenic fungi; Banská Bystrica Region

Výška náhodnej ťažby na celkovej ťažbe dosiahla podiel 34,9 %. Na ihličnatých drevinách podiel náhodnej ťažby tvorí 67,4 % a na listnatých 7,2 %. Najvyšší objem náhodných ťažieb sa zaznamenáva v okrese Brezno (455 tis. m³), čo predstavuje 66 % náhodných ťažieb v kraji. Okolo 7 % pripadá na okres Detva (49 tis. m³) a okres Banská Bystrica (48,7 tis. m³), okres Rimavská Sobota 4% (30 tis. m³). Nasledujú okresy Zvolen (26,5 tis. m³), Poltár (22,5 tis. m³), Žiar nad Hronom (21,1 tis. m³), Lučenec (10,2 tis. m³), Revúca (9,7 tis. m³), Žarnovica (6,1 tis. m³), Banská Štiavnica (3,6 tis. m³), Krupina (3,4 tis. m³) a Veľký Krtíš (1,6 tis. m³).

Množstvo hmoty napadnutej podkôrnym a drevokazným hmyzom (PDH) dosiahlo 523 tis. m³. Najdôležitejším druhom podkôrneho hmyzu je rovnako ako ostatné roky lykožrút smrekový (*Ips typographus*), ktorý dosahuje 94,1% podiel z hmoty napadnutej PDH. Tak ako v posledných rokoch, aj v roku 2022, bol pozorovaný hojný výskyt ohnísk podkôrneho hmyzu v smrečinách.

Abiotické škodlivé činitele poškodili v kraji 157 tis. m³ drevnej hmoty. Najviac hmoty bolo poškodené vetrom (120 tis. m³), suchom a úpalom 35,8 tis. m³. Oproti roku 2021 pozorujeme významné zvýšenie poškodenia porastov suchom, a to o 20 tis. m³, avšak v roku 2022 nebola v Banskobystrickom kraji významnejšia vetrová kalamita.

Fytopatogénnymi organizmami bolo napadnutých 13,3 tis. m³ drevnej hmoty. Najviac odumretých stromov bolo následkom rakoviny a nekrózou kôry. Inými hubami bolo napadnutých 1,6 tis. m³, podpŕhovkami bolo napadnutých 1,2 tis. m³, okolo 800 m³ hnilobami, a 59 m³ tracheomykózy. Významné škody na jaseňových porastoch naďalej spôsobuje huba *Chalara fraxinea*, ktorej pohlavným štádiom je diskomycétna huba *Hymenoscyphus fraxineus* (čiašočka jaseňová).

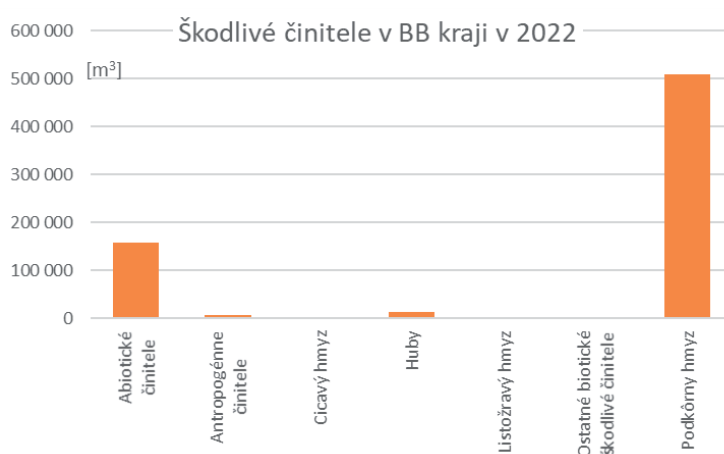
Antropogénnymi škodlivými činiteľmi bolo poškodených 6 503 m³ drevnej hmoty, z čoho okolo 5 425 m³ hmoty bolo odcudzenej.

Tabuľka 1. Výskyt škodlivých činiteľov v lesoch Banskobystrického kraja v roku 2022

Table 1. The volume of sanitary felling in Banská bystrica region by the group of pest agents in 2022

Činitele	Dreviny [m ³]		
	Ihličnaté	Listnaté	Spolu
Abiotické škodlivé činitele	97 155	60 243	157 398
Abiotické činitele	97 155	60 243	157 398
Iné abiotické	36	715	751
Sneh	47	298	345
Sucho a úpal	22 857	12 963	35 820
Vietor	74 215	46 267	120 482

Činitele	Dreviny [m ³]		
	Ihličnaté	Listnaté	Spolu
Antropogénne škodlivé činitele	4 642	1 861	6 503
Antropogénne činitele	4 642	1 861	6 503
Imisie	240	27	267
Iné antropogénne	591	92	683
Odcudzenie dreva	3 790	1 635	5 425
Požiare	21	107	128
Biotické škodlivé činitele	509 058	14 878	523 936
Cicavý hmyz	34	0	34
Kôrovnica kaukazská	34	0	34
Huby	1 653	11 695	13 348
Fytoftóry	0	1	1
Hniloby	313	492	805
Iné huby	178	1 388	1 566
Koreňovka vrstevnatá	1	0	1
Podpňovka	1 161	29	1 190
Rakovina a nekróza kôry	0	9 727	9 727
Tracheomykózy	0	58	58
Listožravý hmyz	9	0	9
Ploskanka smreková	9	0	9
Ostatné biotické škodlivé činitele	501	666	1 167
Iné biotické	397	419	816
Obhryz a lúpanie zverou	104	247	351
Podkôrný hmyz	506 861	2 517	509 378
Iný podkôrný hmyz	11 854	147	12 001
Lykožrút bukový	0	2 047	2 047
Lykožrút lesklý	1 224	0	1 224
Lykožrút smrekovcový	73	0	73
Lykožrút smrekový	492 925	0	492 925
Lykožrúty na jedli	627	0	627
Podkôrnik dubový	0	323	323
Podkôrnikové na borovici	158	0	158
Spolu	610 855	76 982	687 837

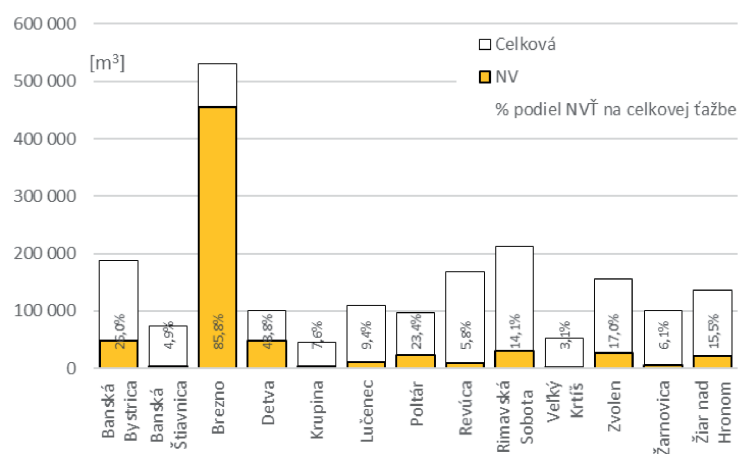

Obrázok 1. Podiel jednotlivých skupín škodlivých činiteľov na náhodnej vykonanej ťažbe v Banskobystrickom kraji v roku 2022

Figure 1. The volume of sanitary felling in Banská Bystrica region by the group of pest agents in 2022

Tabuľka 2. Objem náhodnej a celkovej ťažby v roku 2022 podľa okresov Banskobystrického kraja
Table 2. Volume of sanitary felling, and total felling volume in 2022 by districts of the Banská Bystrica region

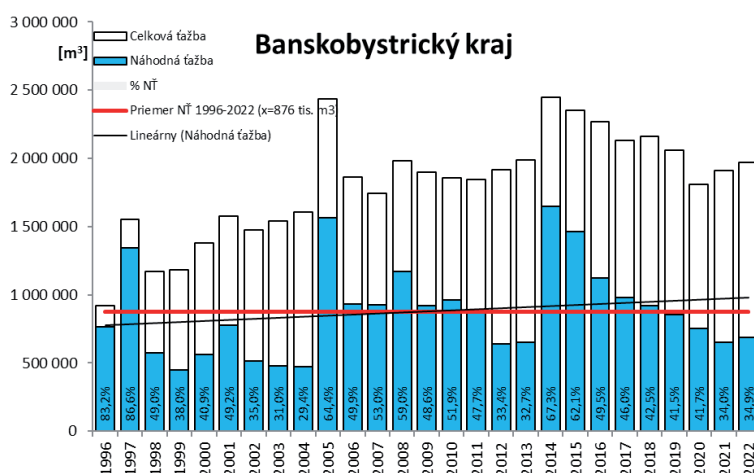
Okresy	NV – náhodná vykonaná [m ³]			Podiel náhodnej vykonanej na celkovej ťažbe	Celková ťažba [m ³]		
	Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu		Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu
Banská Bystrica	38 243	10 531	48 774	26,0 %	113 510	73 956	187 466
Banská Štiavnica	2 265	1 352	3 617	4,9 %	11 427	61 901	73 328
Brezno	444 433	10 652	455 085	85,8 %	502 197	28 058	530 255
Detva	42 950	6 079	49 029	48,8 %	68 071	32 368	100 439
Krupina	732	2 732	3 464	7,6 %	2 207	43 115	45 322
Lučenec	3 261	6 983	10 244	9,4 %	9 749	99 742	109 491
Poltár	19 748	2 740	22 488	23,4 %	26 075	70 226	96 301
Revúca	6 152	3 570	9 722	5,8 %	20 574	147 466	168 040
Rimavská Sobota	15 926	14 090	30 016	14,1 %	30 279	182 898	213 177
Veľký Krtíš	159	1 466	1 625	3,1 %	909	51 700	52 609
Zvolen	16 765	9 743	26 508	17,0 %	46 342	109 348	155 690
Žarnovica	3 412	2 751	6 163	6,1 %	18 189	82 986	101 175
Žiar nad Hronom	16 809	4 293	21 102	15,5 %	56 276	80 292	136 568
Spolu	610 855	76 982	687 837	34,9 %	905 805	1 064 056	1 969 861

Obrázok 2. Podiel náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Banskobystrickom kraji podľa okresov v roku 2022
Figure 2. Sanitary felling share in total felling volume in 2022 by districts of the Banská Bystrica region

Prognóza vývoja zdravotného stavu lesov v Banskobystrickom kraji

Predpokladáme, že celkový objem náhodnej ťažby v Banskobystrickom kraji sa mierne zvýši oproti roku 2023. Zvýši sa pravdepodobne objem kalamitnej ťažby z dôvodu sucha a podkôrneho hmyzu, ako následok teplých rokov posledného obdobia, hlavne v oblasti Horehronia. Podobne aj podiel hubových ochorení sa v dôsledku stresu zo sucha pravdepodobne zvýši.

Obrázok 3. Vývoj podielu náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Banskobystrickom kraji
Figure 3. Development of sanitary felling share in total felling volume in the Banská Bystrica region

Obrázok 4. Vývoj vykonanej náhodnej ťažby spôsobenej podkôrným a drevokazným hmyzom v Banskobystrickom kraji
Figure 4. Development of sanitary felling caused by bark beetles and wood-boring insects in the Banská Bystrica region

Podakovanie

Túto prácu podporila Agentúra na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-19-0116, APVV-19-0119, APVV-22-0399, APVV-21-0131 a APVV-22-0545; Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na základe položky č. 08V0301 („PROMOLEŠ“) a Ministerstvo obrany Slovenskej republiky.

ADRESA

Ing. Michal Lalík, Ph.D.
 Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen
 Lesnícka ochranná služba
 Lesnícka 11
 SK-969 01 Banská Štiavnica
 e-mail: michal.lalik@nlcsk.org